

Plan mot kränkande behandling

Hagaskolan

Förskoleklass, anpassad grundskola, grundskola och fritidshem

Ansvarig rektor: Gunnel Weinz, Henrik Rinstad och Gunilla Eriksson

Giltighetstid: 2023-11-30 – 2024-11-29

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn och elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en plan mot kränkande behandling är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision, organisation och arbetssätt

På Hagaskolan ska elever och vuxna känna sig trygga och respekterade. All personal och alla elever ska arbeta aktivt för att förhindra och motverka alla former av kränkande behandling och diskriminering. Varje individ ska känna sig sedd och vara delaktig i skolans strävan att ha ett tryggt arbetsklimat med goda relationer mellan elever och vuxna.

Hagaskolans består av en grundskola med elever från förskoleklass till och med årskurs 9, anpassad grundskola årskurs 1–9 samt fritidshem. Skolan har ca 650 elever och ungefär 90 medarbetare. Hagaskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling gäller samtliga verksamheter i skolan. I planen synliggör vi egna mål för de olika verksamheterna; fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

Planen utarbetas av rektor, biträdande rektor och skolkurator. Det är rektorns ansvar att se till att planen mot diskriminering och kränkande behandling årligen utvärderas och uppdateras, (Skollagen 2010:800).

3. Kartläggning av risker

Identifiering av risker sker genom flera steg, bl. a via utvecklingssamtal, trygghetsenkäter, hälsosamtal, elevråd och Stella-rapporter.

Alla elever och vårdnadshavare erbjuds utvecklingssamtal varje läsår, där frågor om trivsel och trygghet lyfts.

Skolans elevråd har regelbundna möten där elevernas trygghet och trivsel diskuteras. Elevrådets möten föregås av klassrådsmöten.

Den medarbetare som får kännedom om att ett barn eller en elev har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta i kommunens avvikelssystem Stella, anmälningarna lyfts och bearbetas sedan i EHT. Se kap. 7 Rutin/Handlingsplan för akuta situationer och kränkningar.

Resultat från skolans lokala trygghetsenkäter:

Skolan genomför egna trygghetsenkäter i alla årskurser varje höst, på högstadiet genomförs även en enkät på våren. Trygghetsenkäterna är utformade och anpassade efter resp. årskurs och innefattar bl. a frågor om trivsel, raster, otrygga platser, mobbning och kränkningar samt arbetsro.

Resultat förskoleklass - åk. 3

De allra flesta eleverna uppger att de både har någon att vara med och har något att göra på rasten. Däremot beskriver 12 av 51 svarande elever i förskoleklass att de kan känna sig ensam eller utanför. I åk 1-3 känner sig ungefär 10% av eleverna ensam eller utanför.

En mycket stor andel av eleverna i åk 2 uppger att de har blivit retad på skolan vid tid för enkätens genomförande. Drygt 30% av eleverna i förskoleklass upplever att de har blivit retad eller att någon varit dum mot dem. I förskoleklass, åk. 1 och åk 3 uppger en hög andel av eleverna att det finns någon i klassen eller på skolan som retas eller är dum. Siffran är betydligt lägre i åk. 2.

Vad gäller otrygga platser på skolan anger samtliga klasser toaletterna som ett stort bekymmer. Några elever har uppgett fotbollsplanen, matsalen och skogen som mindre trygga platser.

Frågor om arbetsro har inte ställts till förskoleklass eller åk 1-3.

Sammantaget verkar retningar, känslan av ensamhet eller att någon varit dum vara ett bekymmer överlag och något för skolan att ta fasta vid. Antingen känner man till någon som blivit retad eller utanför eller så har man blivit utsatt själv. Toaletterna uppges vara ett bekymmer i samtliga klasser som genomfört enkäten.

Resultat åk. 4 - 6

I årskurserna 4-6 svarar nästintill samtliga att de alltid har någon att vara med på rasterna, däremot anger 37% av eleverna i åk. 6 att de saknar något att göra på rasten.

I åk. 4 uppger 30% av eleverna att de har blivit utsatta för mobbning eller kränkning på skolan. För åk. 5 och 6 är siffrorna 24% respektive 21%.

Nära hälften av eleverna i åk. 4 känner till någon i klassen som ofta bli retad. I åk 5 är siffran 29% av de svarande eleverna, medan under 10% i åk. 6 har svarat att de känner till någon i klassen som ofta blir retad.

Mellan 5-9% av eleverna i åk. 4-6 uppger att de upplevt hot eller kränkningar via sms eller sociala medier.

22% av eleverna i åk. 4 har svarat att det finns personer (vuxna och barn) på skolan som de känner sig otrygga tillsammans med. Endast ett fåtal elever i åk 6 har svarat ja på den frågan medan ingen elev i åk 5 har uppgett att de känner sig otrygg med personer inom skolans miljö.

En hög andel av eleverna i åk. 5 och 6 uppger att de endast ibland upplever arbetsro på lektionerna. Detta beror främst på hög ljudnivå.

Sammanfattningsvis visar trygghetsenkäten att mellan 21-30% av eleverna i mellanstadiet uppger att de någon gång utsatts för mobbning eller kränkning. Det är också en hög andel av eleverna i åk. 4 och 5 som känner till någon i klassen som ofta blir retad. Hög ljudnivå är också ett bekymmersamt område då flera elever i åk. 5 och 6 inte alltid har arbetsro på lektionerna. Mer än var tredje elev i åk. 6 upplever att de saknar något att göra på rasterna.

Resultat åk. 7 - 9

207 av 280 elever har svarat på enkäten i högstadiet. 73% av eleverna upplever inte att det känner sig otrygga på någon specifik plats på skolan.

Det finns dock platser som återkommande pekas ut i trygghetsenkäten som otrygga. Det handlar om "glaskorridoren" vilket 34 elever pekar ut, omklädningsrummen som omnämns av 19 elever och även busshållplatsen har påtalats av några elever.

Vad gäller kränkningar visar enkäten att en mycket hög andel elever inte känner sig utsatta för kränkningar i skolan eller på nätet, en siffra som minskat från 43 elever i våras till 32 idag. Viktigt att ta med vid en djupare analys är att svarsfrekvensen är lägre i denna undersökning, vilket kan ha betydelse för resultatet.

Det är fler elever som uppger att de känner till någon annan som blivit utsatt för kränkningar, främst via sociala medier, än som säger att de upplevt det själva. Det har då handlat om elaka kommentarer, snapchatgrupper, hot eller att någon blivit utfryst.

Sammanfattningsvis upplever sig de flesta eleverna trygga i skolan och de platser som ändå omnämns som mindre trygga är samma platser som återkommer i flera undersökningar. Även om en hög andel elever inte själva uppger sig varit utsatta för mobbning eller kränkningar så känner flertalet ändå till andra elever som varit utsatta.

Resultat anpassad grundskola

Här har skolan identifierat att det förekommer retningar och kränkningar bland en del elever.

Av enkäten framkommer att det finns platser i skolan som under flera år har pekats ut som otrygga. Det är framförallt "glaskorridoren", busshållplatsen och omklädningsrummen som anges som otrygga platser på skolan.

Resultat av skolans hälsosamtal 2022

Skolan genomför hälsosamtal med eleverna i förskoleklass, åk. 4 och åk. 7.

Resultat förskoleklass

Förskoleklassen består av 54 elever varav 40 elever är med i statistiken för hälsosamtalen 2022.

Eleverna beskriver att det kan vara svårt att koncentrera sig, det är många som pratar och stör och arbetsron är därför ganska dålig.

Toaletterna uppges vara ofräscha, det är blött på golvet och pappershanddukar överallt.

I de hälsosamtal som genomfördes efter jul, uppgav flera av barnen att det förekom kränkningar. Dock upplevdes en märkbar skillnad i de samtal som genomfördes lite senare och många kunde då se en förbättring.

De flesta eleverna berättar att de har kompisar och känner sig trygga och trivs på skolan.

En anmärkningsvärd notering är att nästintill alla elever i förskoleklass svarar att de ”*sitter med paddan*” på frågan om vad de gör på sin fritid. Samtalen visar att barnens skärmtid ökat jämfört med tidigare och några barn använder skärmar 3-4 timmar om dagen.

Resultat åk. 4

De flesta eleverna känner att de har någon kompis att vara med under skoldagen, dock upplever sig några elever vara utanför alt. väljer att vara själva.

Flera elever känner till någon på skolan som har blivit kränkt, utanför eller illa behandlad. De berättar vidare att situationen fortsatt trots att man pratat med en vuxen eller om det lyfts i klassen. Konflikter sker ofta på multiarenan eller i korridoren i samband med påklädning eller övergång mellan aktiviteter.

Eleverna i åk 4 (22%) uppger att man riskerar att utsättas för mobbning och kränkningar vid snöhögen och när man spelar fotboll.

Vidare påtalar eleverna att det är ett stressande moment att kompisar väljer att byta till friskolor när de börjar i mellanstadiet. Redan i åk. 1 börjar eleverna att prata om ifall de ska byta skola eller inte.

Eleverna är överlag nöjda med skolans lokaler och utemiljö. De utrymmen som ändå omnämns i samtalen är skolans duschar och toaletter. Vad gäller duscharna önskar eleverna duschbås och möjlighet att ha närhet till sin handduk när man duschar. Dagens duschutrymmen medför att många väljer att inte duscha i samband med idrotten. Toaletterna beskrivs som ofräscha samt att många upplever att de inte kan vara ifred på toaletten.

Fler än hälften av eleverna svarar att de *ibland* eller *sällan* upplever arbetsro i klassrummet. Det är mycket spring ut och in i klassrummet och det pratas mycket, vilket påverkar koncentrationen.

Sammanfattningsvis visar analysen av hälsosamtalen i åk. 4 att arbetsro, kränkningar överlag, toaletter och duschutrymmen är viktiga förbättringsområden.

Resultat åk. 7

En mycket hög grad av eleverna i åk. 7 upplever att de *alltid* eller *ofta* har kompisar i skolan. Ca 70% av eleverna uppger att de inte märkt av eller varit utsatta för kränkningar dock finns en skillnad mellan flickor och pojkar där pojkarna i högre grad uppger att de upplevt kränkningar av något slag. De kränkningar som eleverna nämner är: att bli kallad glåpord/få kommentarer, att bli slagen eller trakasserad, hot, rykten, filmningar etc.

Närmare var femte elev i 7:an upplever sig otrygg eller har avstått från att svara på frågan om otrygghet. De särskilt otrygga områden som nämns i samtalen är ”glaskorridoren”, vid skåpen och i omklädningsrummen.

De allra flesta av eleverna i åk. 7 upplever att de *ibland* till *alltid* har arbetsro på lektionerna, ungefär 10% uppger att de *sällan* eller *aldrig* har arbetsro samtidigt som omkring 20% av eleverna anser att de *sällan* eller *aldrig* kan koncentrera sig på lektionerna. Som anledning ange bl. a andra som pratar eller skriker i klassrummet, när det blir för tyst samt elever som springer ut och in under lektionstid. Här anger också eleverna att de önskar bättre tillgång till grupprum.

Liksom tidigare år skattar eleverna duschar och toaletter som ofräscha. Den stora majoriteten elever duschar inte efter gymnastiken, vilket främst beror på att det inte finns draperier eller bås så att man kan skyla sig, dessutom är det spring i omklädningsrummen. Antalet elever som duschar i skolan har sjunkit stadigt de senaste åren. Ett annat bekymmer som lyfts gällande omklädningsrummen är att två klasser byter om samtidigt.

I övrigt uppger eleverna att matsalen som smutsig och att det inte finns något att göra på skolgården. Här efterfrågas t. ex. gungor och planerade rastaktiviteter.

Sammantaget omnämns skolans duschutrymmen och toaletter som ofräscha och klara förbättringsområden i både 4:ans och 7:ans hälsosamtal. Och även om en mycket hög grad av eleverna berättar att de ofta har kompisar i skolan så har en förhållandevis stor andel elever upplevt kränkningar av något slag såsom glåpord, filmningar och hot.

Årskurs	Risk/riskområde	Underlag som identifierat risk	Antagande om orsak(er)
Förskoleklass	Toaletterna Matsalen	Skolans trygghetsenkät och hälsosamtal	Smutsiga, ofräscha Högljutt, äldre elever som äter samtidigt
1-3	Toaletterna Matsalen Fotbollsplanen	Skolans trygghetsenkät	Smutsiga, ofräscha Högljutt, äldre elever som äter samtidigt Många elever där samtidigt, ibland äldre elever
4-6	Duschutrymmen Platser vid högstadiet Fotbollsplanen	Skolans trygghetsenkät och hälsosamtal	Öppen yta, saknar bås Kan vara skrämmande med äldre elever Många elever där samtidigt, ibland äldre elever
7-9	Glaskorridoren Busshållplats Omklädningsrum/duschar	Skolans trygghetsenkät och hälsosamtal	Är en passage där det lätt blir mycket elever som samlas, finns inget att göra på platsen. Busshållplatsen samlar många elever när de ska till/från skolan. Omklädningsrummen är en helt öppen plats. Inga bås/draperier

	Toaletter		i duscharna, kan inte skyla sig. Har tidigare meddelats till huvudman. Smutsiga, ofräscha
7-9 E (anpassad grundskola)	Retningar och kränkningar	Enskilda samtal med elever	Eleverna är tonåringar samt har en funktionsnedsättning
7-9 F (anpassad grundskola)	Retningar och kränkningar	Pratkarta i samtal med elever	Eleverna är tonåringar samt har en funktionsnedsättning

Slutsats resultat trygghetsenkäter och hälsosamtal

Skolans duschar och toaletter omnämns som problematiska områden i såväl trygghetsenkäterna i samtliga klasser som i hälsosamtalen.

Kränkningar, mobbning och ensamhet omnämns i relativt hög grad i alla klasser, för även om man själv inte har blivit utsatt så känner många till andra på skolan som blivit utsatta.

”Glaskorridoren”, busshållplatsen och omklädningsrummen är platser som återkommande lyfts i högstadiets trygghetsenkäter.

4. Utvärdering av genomförda insatser

Planerad insats	Resultat av insatsen	Utvärdering av insatsen
Anmäla till huvudman i systemet Stella	Görs för sällan	Behöver ett omtag
Rastvärdar	Behöver utvärderas i juni -24	Se över möjligheten att anställa en elevcoach
Mindre samtalsgrupper med elever på anpassad grundskola	I och med att man gjorde mindre grupper fick fler elever komma till tals och vågade prata mer.	Fortsätta dela in eleverna i mindre grupper i den mån det är möjligt.
Vissa elever arbetade en till en, lyssnade på musik när de arbetade. Kunde gå iväg på kortare pauser och möjlighet att gå till ett annat rum.	Bättre arbetsro som leder till bättre inläring.	Om möjligt fortsatt arbete.
Samtal om hur man är en god kamrat togs upp vid morgonsamlingarna.	Vissa elever har utvecklat sitt sociala beteende på ett positivt och bra sätt. Andra behöver mer träning och stöttning för att bli duktigare.	Dessa samtal behövs fortsättningsvis.

5. Handlingsplan: mål och åtgärder

Gäller åk	Mål med åtgärden	Konkreta åtgärder	Effekter som vi vill uppnå med åtgärden	Hur uppföljningen ska ske • Ansvarig för åtgärden • Datum när åtgärderna ska vara genomförda
FK-9	En trygg miljö fri från retningar och kränkningar. Trygg och stimulerande rastverksamhet Arbetsro på lektioner Ett gott språkbruk Dokumentera kränkningar och incidenter som sker på skolan,	Fler vuxna i korridorer och ute på raster Utveckla rastverksamheten. Skapa aktiviteter ute som passar alla målgrupper Språkbruksprojekt Samtlig personal anmäler incidenter och kränkningar i STELLA.	Ökad trygghet inne och ute Trygg utomhusmiljö med roliga aktiviteter En god arbetsro och högre måluppfyllelse Ett bättre språkbruk Se mönster och genom det utarbeta åtgärder	Rastvärd, rastansvarig pedagog och rektor Alla pedagoger Pedagoger, kurator, rektor Samtlig personal
Anpassad grundskola	Skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Prata vid morgonsamlingarna hur man är en god kamrat. Informera om värdegrund. Mindre grupper, praktiska övningar. Möta upp eleverna på morgonen för att varje elev ska få en lugn och trygg start på skoldagen. Vuxna stöttar de elever som behöver hjälp att "säga ifrån", andra behöver hjälp för att förstå ett nej.		

Alla vuxna visar tydligt nolltolerans mot "skojbråk" och reagerar direkt. I händelse av kränkning eller annan allvarlig incident agera snabbt och enligt handlingsplanen.

All personal anmäler incidenter och kränkningar i Stella, anmälningarna följs upp månadsvis i varje team. I samband med APT uppdateras personalens kunskap och användande av Stella.

Skolan fortsätter med vuxennärvaro i på identifierade otrygga platser.

Stärka eleverna genom att vid behov initiera och starta grupper, samarbetsövningar och gruppstärkande övningar och samtal.

6. Delaktighet

Elevernas delaktighet

Elevernas delaktighet sker via samlingar, klassråd och elevråd. Elevernas uppfattning om trygghet kommer till uttryck i den trygghetsenkät som eleverna gör varje år samt i samband med hälsosamtalen som genomförs i förskoleklass, åk 4 och åk 7. Resultatet av trygghetsenkäten och hälsosamtalen ligger sedan till grund för nästkommande plan. Enkäten och samtalen innebär att eleverna ges möjlighet att själva sätta ord på var, hur och när otrygga situationer kan uppstå.

Vårt mål med eleverna på anpassad grundskola är att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar. Vid varje morgonsamling samtalas om hur man är en god kamrat och varje fredag utvärderar personalen tillsammans med eleverna hur veckan har varit. Personalen pratar också enskilt med varje elev för att de ska känna att de är delaktiga.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Skolinspektionens enkät till föräldrar ligger till grund för förbättringsområden inom ramen för planens uppföljning.

På anpassad grundskola består vårdnadshavarens delaktighet av kontaktböcker, utvecklingssamtal och bilder gällande elevens trygghet och hälsa. Vårdnadshavarna får också ta del av planen mot kränkande behandling.

Personalens delaktighet

Vid läsårets slut analyserar och utvärderar personalen de åtgärder som lyfts i planen och vad dessa resulterade i, för att eventuellt ”skruva” på åtgärder inför nästa läsår. Före planens fastställande ges personalen möjlighet att läsa och lämna synpunkter på utkastet.

Frågor som rör skolans regler och arbete med planen diskuteras vid APT-träffar och genom förslag från elevhälsan. De Stella-anmälningar som är inrapporterade sammanställs och lyfts vid varje lokal samverkan.

7. Förankring

Eleverna går igenom planen i respektive klass och har även möjligheter att lämna synpunkter via klassråd till elevråd.

Föräldrar uppmanas att ta del av planen via V-klass samt informeras om planen i samband med föräldramöte. Vårdnadshavare får ta del av planen mot diskriminering och kränkande behandling varje år. Planen är synlig på skolans hemsida och på höstterminens första föräldramöte ges information till alla föräldrar om skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Personalen ges information om planen på APT. Vid aktuella händelser ska all personal utgå från denna plan.

8. Rutiner för akuta situationer

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av annan elev

1. Den personal som upptäcker en kränkning agerar direkt på incidenten. Pratar med inblandade elever för att kartlägga vad som hänt och reder ut situationen. Samtalen dokumenteras i tjänsteanteckningar. Berörd mentor informeras som i sin tur informerar vårdnadshavare. Utifrån ärendets komplexitet stämmer mentor av med kurator eller biträdande rektor som lyfter det i EHT.
2. Ett kränkingsärende ska skyndsamt anmälas i Stella. I dokumentationen som finns i Stella avgörs om incidenten är att betrakta som en kränkning eller inte samt om en fördjupad utredning bör göras. En kopia av Stella-anmälan går automatiskt till rektor och huvudman.
3. En åtgärdsplan upprättas tillsammans med berörda pedagoger, elev och i vissa fall vårdnadshavare i syfte att få kränkningen att upphöra.
4. Mentor ansvarar för att inom två veckor genomföra ett uppföljande samtal med berörda elever. Samtalen ska dokumenteras i tjänsteanteckningar.
5. Mentor ansvarar för kränkingsutredningen/åtgärdsplanen, tillsammans med berörd personal (exempelvis kurator/rektor) tills kränkningarna upphör.
6. Rektor kan besluta om olika disciplinära åtgärder, såsom skriftlig varning, tillfällig omplacering inom skolenheten, tillfällig omplacering på annan skolenhet eller avstängning under kortare period, om problemen kvarstår.
7. Vid behov görs anmälan till annan myndighet (socialtjänsten och/eller polismyndigheten).

Utifrån det enskilda fallet kan ändringar på grupp- eller verksamhetsnivå göras.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar elev

1. Rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets/elevens vårdnadshavare.
 2. Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.
 3. Rektor eller biträdande rektor kan besluta om olika personalåtgärder såsom avstängning. Vid behov kontaktas polismyndigheten.
-

Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

- **Kön**
Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet, det vill säga tillhörande kvinnligt eller manligt kön. Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck**
Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.
- **Etnisk tillhörighet**
Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Skolan/förskolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.
- **Religion eller annan trosuppfattning**
Skolan/förskolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddhism, ateism eller agnosticism.
- **Funktionsnedsättning**
Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller begåvningsmässiga och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel- och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse.

Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.
- **Sexuell läggning**
Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.
- **Ålder**
Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:
 - särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
 - särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom att likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekats tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäligen tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet *sexuella trakasserier* innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Anm.: Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan till exempel ske genom skolans regler, undervisning och läroböcker.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

- **Mobbning**
En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.
- **Rasism**
En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.
- **Främlingsfientlighet**
Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.
- **Homofobi**
En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.